

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Claudii Fleurii Abbatis Historia Ecclesiastica

Ab anno Christi 1663. usque ad annum 1674

Fleury, Claude

August. Vind. [u.a.], 1780

VD18 90119193

§. 103. Petri Musæi obitus, opera, ac infelix ejus labor in uniendis Calvinistis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-67332](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-67332)

de scientiis rite aquirendis, congregatio-
 nes duas Teoduli cum Teopisto circa
 controversias præsentis Parisiensis Fa-
 cultatis Theologicæ, justitiam Christia-
 nam: Expositionem summæ D. Thomæ,
 specimen infidelitatis Jansenistarum in
 vertendis S. Patribus, Expositionem
 Cantici canticorum, & Theologiæ My-
 sticæ S. Dionysii Areopagitæ, Trium-
 phum veritatis contra Pseudo-Syno-
 dum Calvinistarum Juliodunensem præ-
 ter plurima alia opuscula Ascetica,
 Sanctorum vitas, & orationes funebres.

Sæc. XVII.
 A. C. 1674.

§. CIII.

*Petri Musæi obitus, opera, ac in-
 felix ejus studium in uniendis
 Calvinistis.*

Inter ceteros Protestantium Scriptores
 hoc anno denatos primum, separa-
 tumque locum vendicamus Petro Mu-
 sæo Lutherano Theologiæ Professore
 Rintelensi, eoquod in famoso Casselen-
 si colloquio, ubi de unione Calvinista-
 rum cum Lutheranis agebatur, dispu-
 tans, nominis sui memoriam multis
 commendatam, & non paucis exosam
 reddidisset: Habebatur ergo anno
 Christi millesimo sexcentesimo sexage-
 simo primo die prima Julii & sequenti-
 bus auctoritate & mandato Guilielmi
 Hassiæ

Acta Coll. Cass. Heidegg. manud. in viam conc. Protest. Epist. Rintel. Facult. Eccl. Chemnit. defens. Diest. Diss. de lite Eccl. ac. Rel. Ev.

Sæc. XVII. Hassiæ Landgravii Castellis colloquium,
 A. C. 1674 ut tandem inter Lutheranos & Calvi-
 nistas reconciliatio, ac doctrinæ con-
 cordia stabiliri posset: Ubi tamen Pa-
 radoxum videtur, quod una ex parte
 circa litem Sacramentariam, Prædesti-
 nationem, decretum particulare, gra-
 tiam inamissibilem, & irresistibilem, a-
 liaque dogmata, in quibus Calvinistæ
 a Lutheranis discrepant, jam tempore
 Lutheri, omnipotentis hujus fidei ar-
 bitri, Marpurgi, Wittenbergæ, Ratis-
 bonæ, ac postea Heidebergæ, Mul-
 brunæ, Mompelgardi, Lipsiæ & alibi
 tam operosa colloquia, irenicæ con-
 sultationes, & disputationes habite
 fuerint, & Duræus, pluresque alii ma-
 ximis sumptibus & improbo labore cir-
 cuierint mare & aridam, ut Luthera-
 nos facerent profelytos, aut ex utraque
 secta unam fabricarent: ex altera vero
 parte audacter asserant, quod diverse
 sibi que recta oppositæ doctrinæ v. g.
 de Prædestinatione &c. exigui sint mo-
 menti, earumque cognitio & fides ad
 salutem non sit necessaria, atque error
 Lutheranorum circa prædestinationem
 non nisi *error stipularis* sit, nec tollat
 concordiam in principiis & articulis
 fidei fundamentalibus &c. *Et si quid in
 ejusmodi articulis erretur, id tam Chri-
 stiane sit tolerandum inter fratres, quam
 miseri-*

miseri- corditer condonatum iri a Deo confi- dere debeamus &c. Si ergo de re pene adiophora, & doctrinæ stipula agitur, tunc immerito Bernæ, Tiguri & Genevæ oppositis fidei formulis subscribi, & desuper jurari imperatum est: ergo sunt superflua, aut fors duntaxat ad ostentandam disputantium doctrinam instituta fuere tot colloquia, totque consilia Henotica: nequiter etiam Genevensis Magistratus suis Pastoribus interminatis etiam pœnis præscripsit, ut *credant, profiteantur, ac doceant, systema universalis gratiæ non mediocriter remotum esse a sana doctrina in S. Scripturis revelata,* non minus ludicre Prædicantes magis quam antea exacerbati post quodvis ejusmodi colloquium exhibitamque umbratilem unionis scœnam mutuis convitiis, & hæresum imputationibus sese prosciderunt; hic enim omnium ejusmodi colloquiorum successus hucusque fuit, & si quæ unio ad tempus inter paucos facta est, tunc diviserunt sibi atque acceperunt vestimenta Christi, & fecerunt quatuor partes, unicuique partem, cum tamen inconsutilis Christi tunica, seu vera fides ita in partes scindi nequeat: Ast hi quidem hæc fecerunt; cum tamen Catholici in suis, etiam circa gratiam controversiis, concordiam cum di-

pen-

Sæc. XVII.
A. C. 1674.

W. H. E. C. L.
Sæc. XVII.
p. 114.

Sæc. XVII. spendio fidei nunquam redemerint, sed
 A. C. 1674. Theologicæ disputationi imposito silen-
 tio finem fecerint, servato fidei & char-
 itatis vinculo. Ut vero dissensio in-
 ter Calvinistas & Lutheranos saltem in
 Landgravii ditione tolleretur, seligeban-
 tur ex parte Lutheranorum Rintelen-
 sium Petrus Musæus utpote apud suos
*Theologus accuratissimus, Philosophus acu-
 tissimus, Disputator subtilissimus, Orator
 disertissimus, & Polyhistor scientissimus*
 & Joannes Hennichuis, qui cunctos e-
 ruditionis numeros possidebat. Ex parte
 Calvinistarum comparuere Sebastianus
 Curtius & Joannes Heinius. In hu-
 jus colloquii exordio §. 1. legitur tristes
 lamentatio, quod illi, qui Religionis
FUNDAMENTO alias unanimes, & in
 vera & salvifica fide concordantes sunt, nulla
 justa de causa, contumeliosè quandoque &
 convitiis . . . . in propria velut viscera
 scæviant, hujus autem colloquii scopus
 in eo figitur, ut dispiciatur, an hæc con-
 troversie concernerent fundamentum fidei.
 Inanis sollicitudo pro illis, qui jam
 dudum in fundamento fidei unanimes e-
 rant, qui jam antea inter se pacisceban-
 tur, quod se invicem pro ejusdem veræ
 Christi Ecclesiæ membris, veræque
 salvificæ in Christum fidei consortibus
 agnoscere velint. Igitur primo egerunt
 de ipsorum Cæna, in qua Calviniani
 dur-

*Weisman.
 Hist. Eccl.
 Sæc. XVII.
 p. 1142.*

duntaxat spiritualem manducationem requirebant, quam etiam Lutherani ex complacendi studio ad salutem omnino necessariam esse admiserunt. Obiciebant Calvinistæ Lutheranis, quod fractionem panis, quæ tamen ex Christi præcepto, exemplo, & vi significationis necessaria esset, omitterent, Lutherani autem hunc ritum quidem esse utilem ac pium agnovere, adeoque illum in Ecclesiis, ubi nondum obtinuit, introduci posse, necessarium tamen esse negarunt: vicissim igitur Calviniani cesserunt, statuentes, hanc fractionem non pertinere ad essentiam Sacramenti, proin Lutherani etiam sine fractione habere essentiam Cænæ, & sic mutuo tolerandos esse. Ecce, quam belle invicem fricent, & quam facile, quia quatuor hisce Evangelistis ita libuit, in præcepto Christi dispensarint? Absit autem, ut Ecclesia Romana potestatem habeat Præceptum communionis sub utraque specie declarandi: Circa quæstionem, *an Corpus Christi in usu Sacramentali unacum pane comesto in ore unius cujusque tam fidelis quam infidelis ad usum præsens sistatur:* Lutherani affirmativam, Calvinistæ negativam propugnarunt, huic tamen Herculeo nodo mox cuneum invenere, declarantes, hanc controversiam ipsam

Sæc. XVII.

A. C. 1674.

Sæc. XVII. ipsum salutis fundamentum non ever-
 A.C. 1674. tere: Ubi vero de Prædestinatione,
 gratia, & libero arbitrio egerunt, in
 hoc quidem conveniebant, quod post
 hominis lapsum nullæ sint, nec reman-
 serint vires ad bonum spirituale, to-
 tumque salutis negotium a divina vo-
 luntate dependeat: an autem Deus
 omnes salvare velit, an homo gratiæ
 conversionis resistere possit, an præde-
 stinatio secundum præscientiam perle-
 verantis fidei, & impœnitentia secun-
 dum præscientiam finalis impœniten-
 tiæ facta sit, an Christus pro omnibus
 sit mortuus, an justus gratia excidere
 possit, circa has quæstiones inter hosce
 collocutores concordia iniri non pote-
 rat: quid ergo consilii? in promptu re-
 medium erat, *visum est nobis, contro-*
versias istas non ita comparatas esse, ut
dissensum in fundamento fidei inducant;
 sufficit enim, quod tam Calvinistæ,
 quam Lutherani a Pelagii & semipe-
 lagianorum erroribus alieni sint. Quid
 autem hi hæretici docuerint, & pro-
 pter quosnam errores ab Ecclesia dam-
 nati fuerint, strenui hi Athletæ plane
 ignorasse videntur. Quod attinebat
 articulos de Persona Christi, & com-
 municatione idiomatum feliciter inter
 se conspirarunt, Calvinistæ tamen a
 Lutheranis in hoc discrepabant, quod
 cre-

Sæc. XVII.
A.C. 1674.

crederent, sufficere prædicationem idiomatum de tota Persona in concreto, nec ulla idiomata divina in abstracto de natura humana prædicari posse, & divinam naturam ad opera omnipotentiae per omnipotentiam, & humanam per potentiam finitam: occurrebant etiam inveteratae controversiae de infantum Baptismo, ubi Lutherani aperte fassi sunt, se nescire, quid credere debeant, an infans sine baptismo & forte ex culpa parentum decedens, salvetur, in casu tamen necessitatis a laico (perinde ac si Prædicantes non itidem mere laici essent) Baptismus administrari possit: Calvinistæ autem cuncta ista negarunt: Ad concilianda tamen cuncta hæc dogmatum dissidia quid aptius erat, quam ut declararent, *ejusmodi quæstiones in controversia adhuc positas tanti ponderis non esse, ut qui vel affirmantem vel negantem sententiam adstruat, fundamentum fidei, & salutis evertere diceretur, interim tamen Prædicantes hæc controversias pro concione non tractent, & in Scholis & Academiis magna cum moderatione agitent, rogetur etiam Hassiæ Landgravius, ut Divinum hoc (forte etiam cultu patriæ adorandum) pacis Ecclesiasticæ negotium inter illos ceptum fovere & promovere dignetur, ut viciniore Academiæ & Ecclesiæ.*

Hist. Eccles. Tom. LXIII. Aaa sic,

Sæc. XVII. sic. inprimis Brandenburgica & Brunsvicensis in ejus societatem pertrahantur. Ex A. C. 1674.

Vid. Elect. Brandeb. leges ord. in tomo hoc S. I. p. 2.

perdita sane omnes sectas conciliandi ratio, qua Protestantes, fidei & salutis fundamento, quod juxta Brandenburgicos, est firmiter sperare per misericordiam Dei propter merita Christi salutem, non everso Donatistas, Novatianos, omnesque ferme hæreticos firmiter propter Christi merita salutem sperantes pro fratribus, atque ejusdem vere Ecclesie membris, ac salvificæ in Christum fidei consortibus agnoscere possunt. Si autem per reliquas controversias hoc fidei fundamentum non tollitur, cui sese a Romana Ecclesia segregarunt? Si autem ob fundamentales in fide errores se ab ea separarunt, qua conscientia Prædicantes, & præcipue Brunsvicensis Elizabethæ Imperatricis aliisque Principibus A catholicis declarare poterant, quod etiam in fide Romano-Catholica salus æterna obtinere valeat? Huic igitur colloquio tandem die nona ejusdem Mensis finem imponere, non alio illius successu, quam qui prioribus omnibus ejusmodi colloquiis semper respondit, nimirum continuata dissensione, & majore animorum exacerbatione; quamprimum enim Petrus Musæus, ejusque socius colloquia acta exposuerant, brevique rei gestæ

relatione præmissa, factæ unionis ca- Sæc. XVII.
 pita a ceteris Prædicantibus Luthera- A. C. 1674.
 nis acceptari suadebant, mox Witten-
 bergenses Theologi edito libro, cui *Vid. supra*
 titulus: *Epicrisis in hocce concordia l. 206. hoc*
 fabros vehementissime insurrexerunt, *tomo S. 49.*
 hancque unionem, *religionum confusio-*
nem, damnandum & infaustissimo fato di-
vulgatum syncretismum, falsam, fucatam-
que Concordiam Ariminianam, Tandem
seu prostitutam meretricem &c. appellita-
 runt, Lutheranis exprobrantes, quod
 sua indulgentia ad scindendam Christi
 Corpus mysticum ansam dederint; ve-
 ram & in Verbo Dei fundatam Ecclesiæ
 unitatem Augustanæ Confessionis labe-
 factarint, *Divinarum veritatum hostibus*
tripudiandi materiam, & rudibus scanda-
lum dederint, ceterisque Ecclesiis grave
præjudicium, & denique innumera aliâ
mala intulerint. Enimvero Lutherani
 Rintelenses Epistola Apologetica suam
 agendi rationem vindicare nitebantur;
 variæ tamen Facultates Theologicæ
 tam in - quam extra Germaniam, nec-
 non Præconum Collegia & Ministeria
 Casselanam unionem, quam cum Cal-
 vinistis *insuperhabita dissensione in eorum*
dogmatibus inire præsumperant, reje-
cerunt, ac damnarunt, inde ergo ma-
gis stimulati Wittenbergenses necessaricè
Rintelensium declarationi novam Apolo-
 giam

Sæc. XVII. A. C. 1674. giam opposuerunt, ac certatim omnium fere Academiarum & Collegiorum Theologi etiam Lutherani infestos hosce Athletas acriter insectati sunt, atque inter ceteros die vigesima septima Novembris Lipsiensis, Wittenbergensis, & Jenensis Facultatis Theologi ad Rintelenses hanc dederunt epistolam: „Non sine cordolio ingenti, „quod Rintelensis Facultas post habitum Kalendis Julii superioris anni cum „reformatis sic dictis Colloquium Callanum, suæ quidem sententiæ in dogmatibus tenax, nihilominus in Elementis & damnationis adversus reformatos coram plebe intermissionem, & ternam charitatem cum iis, qui sentiunt in fundamento, deinceps condam consenserint, percepimus. Immo „mos multos super hac pactione scandalum passos, de certitudine Religionis nostræ dubitare, Antagonistis „cristas erigere, de subigendis penitus „orthodoxis consilia inire, „multos retiunculis aliis, præsertim „lucellis hujus mundi momentaneis „dignitatibus, honoribus allectos, „vera Lutherana religione divortium „conformare, fimbrias Ecclesiæ Lutheranae contrahi, fidei consanguineos „alios durissima quæque propterea pu-

„& tantum non ad incitas redigi, ec- Sæc. XVII.
 „quis angulus Germaniæ est, quem A. C. 1674.
 „prætereat? quare cum veritas ortho-
 „doxa, intermisso Elencho nominali,
 „præsertim coram Christianis simplici-
 „ribus, quibus etiam probatio spiri-
 „tuum demandata, & salus æterna
 „destinata est, facta tecta conservari
 „nequeat, errores Antagonistarum *fun-*
 „damentum salutis evertant, scriptura
 „ᾠρὸς ἔλεγχον data sit, officium *ἐλεγμτικόν*
 „Doctoribus Ecclesiæ demandatum &
 „exemplis Christi & Apostolorum com-
 „mendatum sit, periculum seductionis
 „multis animarum millibus præsentif-
 „simum immineat, apud vestras P. Re-
 „verendas, Excellentias, & Claritates,
 „dent Deo gloriam, Ecclesiæ Luthe-
 „ræ afflictissimæ velificentur, & cum
 „dubio procul, vi metusve causa hu-
 „mani quid passi tunc fuerint, exem-
 „plo aliorum Ecclesiæ doctorum lapsum
 „agnoscant, in viam redeant, seque
 „vel retractione vel declaratione in pu-
 „blicum emissa *Τετραγώνως* Ecclesiæ pro-
 „bent, etiam atque etiam fraterne
 „contendimus. „

Diu multis ultro citroque alterca-
 tionibus, editisque scriptis oppido vi-
 rulentis pugnatum est, tandem vero
 Petrus Musæus ad Calixti castra pro-
 fugus vela nonnihil sinuavit, vulgato-
 que

Sæc. XVII. que libro de suo syncretismo ita lu-
 A. C. 1674. brice mentem suam explicavit, ut aliam
 Calvinistarum in Hassia, aliam Calvi-
 nistarum in aliis Ecclesiis fidem esse
 assereret, atque hujus effugii ope ac
 latebra invidiæ, cujus moli ferendæ
 impar erat, sese subtrahere potius,
 quam aperte Palinodiam canere cona-
 tus sit, ceteris Lutheranis confratres
 affirmantibus, quod Calviniana Eccle-
 sia fundamentalibus erroribus scateat.

Hæc de Casselensi colloquio addu-
 ximus occasione Petri Musæi, qui in
 hac dogmatum nundinatione potissimus
 partes habuit: Scripsit etiam tractatum
 de Persona Christi, introductionem in
 Theologiam, dissertationem contra
 Herbertum de Cherubury, orationem
 contra Atheos, & libellum de æterna
 beatitudine & damnatione.

§. CIV.

*Alii Scriptores Heterodoxi hoc anno
 defuncti, eorumque opera.*

Præter hunc insuper hoc anno plures
 alii Scriptores A catholici deceffe-
 runt, ac I. Enochius Schwatenius,
 qui Augustanam confessionem expulit,
 & Apolitrosin Jesu Christi, aphorismos
 ex verbis Christi, aliaque scripta.
 II. Joannes Bosius edidit introduc-
 tionem in notitiam Scriptorum Ecclesie
 stir.

Witte Diar.
 Freher.
 Theatr. E-
 vad.